

Ψηφιοποίηση του Αρχειακού Υλικού του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης του Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959 από τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου

Εισαγωγή

Ο Εθνικοαπελευθερωτικός Αγώνας του 1955-1959 αποτελεί μια από τις σημαντικότερες (και πολυσυζητημένες) περιόδους της κυπριακής ιστορίας.

Είναι για αυτό το λόγο που οι ιστορικές πηγές που μας δίνουν πληροφόρηση για αυτή την περίοδο – και ιδιαίτερα οι πρωτογενείς πηγές (συνεντεύξεις από τους ίδιους τους αγωνιστές, έγγραφα, φυλλάδια του αγώνα, κλπ) – είναι ανεκτίμητες και θα πρέπει να διαφυλαχθούν ως κόρη οφθαλμού για τις μελλοντικές γενιές.

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΒΠΚ), θέλοντας να συνεισφέρει στην προσπάθεια διαφύλαξης αλλά και διάδοσης των πηγών αυτών, συμφώνησε με το Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης του Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959 (ΣΙΜΑΕ) στην ψηφιοποίηση του αρχειακού υλικού του δημιουργώντας μια Ψηφιακή Βιβλιοθήκη των Αρχείων του ΣΙΜΑΕ.

Γιατί η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΒΠΚ):

Η ΒΠΚ είναι η πιο τεχνολογικά ανεπτυγμένη και η μεγαλύτερη Βιβλιοθήκη / Οργανισμός Πληροφόρησης στην Κύπρο, τόσο σε όγκο υλικού, όσο και σε ανθρώπινο δυναμικό. Ως εκ τούτου, νοιώθει την υποχρέωση να συνδράμει όσο μπορεί στην ανάπτυξη και των άλλων βιβλιοθηκών, αρχείων και οργανισμών πληροφόρησης, προσβλέποντας σε μελλοντική συνεργασία μεταξύ τους, κάτι το οποίο θα είναι προς όφελος ολόκληρης της κυπριακής κοινωνίας.

Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί τα τελευταία χρόνια από την ΒΠΚ στον τομέα της ψηφιοποίησης υλικού σε διάφορες μορφές (ήχο, βίντεο, φωτογραφία, κείμενο, slides, κλπ). Η ΒΠΚ διαθέτει την τεχνογνωσία και έχει καταρτίσει ειδική ομάδα ψηφιοποίησης. Διαθέτει επίσης ειδικά διαμορφωμένο εργαστήριο ψηφιοποίησης.

Η ΒΠΚ είναι σήμερα ο πιο έμπειρος οργανισμός σε θέματα ψηφιοποίησης αρχείων στην Κύπρο με εμπειρία ψηφιοποίησης στα πιο κάτω:

- Αρχεία Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών. Ψηφιοποίηση ηχογραφημένων συνεντεύξεων από κασέτες των αρχείων προφορικής ιστορίας (Αρχείο Παλαιών Πολεμιστών, Αρχείο Προφορικής Παράδοσης και Λαογραφικό Αρχείο).
- Αρχείο με Slides Ερευνητικής Μονάδας Αρχαιολογίας του Π.Κ.
- Άρθρων Εφημερίδων σε συνεργασία με το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Π.Κ.
- Διεξαγωγή έρευνας και εκπόνηση μελέτης για ψηφιοποίηση του Ραδιοφωνικού και Τηλεοπτικού Αρχείου του ΡΙΚ.

Αρχειακό υλικό ΣΙΜΑΕ:

Το αρχείο του ΣΙΜΑΕ αποτελείται από υλικό το οποίο το ίδιο το Συμβούλιο έχει ορίσει ως αρχειακό του υλικό. Συγκεκριμένα το αρχείο περιλαμβάνει:

Κασέτες ήχου (μαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις αγωνιστών, αφηγήσεις, επετειακές εκπομπές, τραγούδια, κλπ.).

Βιντεοταινίες (εκπομπές, ρεπορτάζ και αφιερώματα στον Αγώνα της ΕΟΚΑ, κλπ.).

Φωτογραφικό υλικό σχετικό με τον Αγώνα.

Έντυπο υλικό (αποκόμματα εφημερίδων, βιβλία, εκδόσεις του ΣΙΜΑΕ, έγγραφα σχετικά με τον Αγώνα, κλπ.).

Το Αρχείο μπορεί να εμπλουτίζεται με νέο υλικό εφόσον το ΣΙΜΑΕ το κρίνει ως σκόπιμο.

Ψηφιοποίηση

Ψηφιοποίηση ονομάζουμε τη μετατροπή του υλικού από την αναλογική - παραδοσιακή του μορφή σε ψηφιακή (αναγνώσιμη από ηλεκτρονικό υπολογιστή).

Οι λόγοι για τους οποίους ψηφιοποιούμε ένα αρχείο είναι:

1. Για να διαφυλάξουμε το περιεχόμενο του υλικού και να το διασώσουμε για τις επερχόμενες γενιές. Με την ψηφιοποίηση αποφεύγεται το ενδεχόμενο απώλειας του περιεχομένου ενός υλικού (κασέτας, φωτογραφίας, κλπ) όταν αυτό φθαρεί από τον χρόνο ή καταστραφεί για οποιοδήποτε λόγο.
2. Για να μπορούμε ευκολότερα να το επεξεργαζόμαστε τεχνικά και να διορθώνουμε το αρχείο όταν χρειάζεται απαλείφοντας παράσιτα, φθορές, κλπ.
3. Για να το διαχειριζόμαστε ευκολότερα αφού πλέον θα βρίσκετε σε ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή.
4. Για να έχουμε ευκολότερη και για να μπορούμε να το αξιοποιούμε καλύτερα.

Διαδικασία ψηφιοποίησης

Το αρχειακό υλικό του ΣΙΜΑΕ βρίσκεται σήμερα φυλαγμένο στο οίκημα του Συνδέσμου Αγωνιστών. Από εκεί το μεταφέρουμε στο ειδικά διαμορφωμένο Εργαστήριο Ψηφιοποίησης της ΒΠΚ και εκεί γίνεται η μετατροπή του υλικού σε ψηφιακό (ο ήχος σε .wav, οι φωτογραφίες σε .tif, και το έντυπο υλικό σε .pdf και στην συνέχεια (αν είναι καλή η κατάσταση του) το μετατρέπουμε σε επεξεργάσιμο κείμενο στην word μέσω του προγράμματος Οπτικής Αναγνώρισης Χαρακτήρων (OCR). Όλα αποθηκεύεται σε ειδικό server της ΒΠΚ.

Αντιγράφουμε μετά το υλικό σε ψηφιακούς δίσκους DVD για σκοπούς backup (αντίγραφα ασφαλείας).

Τέλος, τεκμηριώνουμε το υλικό και το καταλογογράφουμε με βάση διεθνή πρότυπα (μεταδεδομένα του Dublin Core) σε ειδικό σύστημα διαχείρισης ψηφιακού υλικού (GreenStone).

Αφού καταλογογραφηθεί το υλικό είναι έτοιμο για να βγει στο διαδίκτυο μέσω των ιστοσελίδων της ΒΠΚ.

Νέες δυνατότητες αξιοποίησης του υλικού μετά την ψηφιοποίηση

Αφού ψηφιοποιηθούν τα αρχεία, έχουν πλέον διασωθεί αφού το περιεχόμενό τους υπάρχει πλέον

- α) στην πρωτότυπή του μορφή,
- β) ψηφιοποιημένο στον Η/Υ,
- γ) σε DVD.

Το γεγονός ότι το υλικό διασώζεται εκτός από την πρωτότυπη του μορφή (κασέτα ήχου, βιντεοκασέτα, φωτογραφία, έντυπο υλικό) και σε ηλεκτρονικό αρχείο σε Η/Υ αλλά και σε DVD, καθιστά την εξαφάνιση του υλικού εξαιρετικά απίθανη.

Επιπλέον, το υλικό αυτό υπάρχει πλήρως τεκμηριωμένο σε ηλεκτρονικό κατάλογο όπου υπάρχει η δυνατότητα αναζήτησης τους με το όνομα του πληροφορητή, του ερευνητή και με άλλες «λέξεις κλειδιά».

Τέλος υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης στο υλικό μέσω των ιστοσελίδων της ΒΠΚ.

Το νέο ψηφιακό αρχείο εξακολουθεί να ανήκει στο ΣΙΜΑΕ το οποίο θα έχει τα πνευματικά δικαιώματα, τα δικαιώματα πρόσβασης και την ευθύνη του περιεχομένου του Αρχείου.

Η ΒΠΚ θα διαχειρίζεται, θα συντηρεί και θα διαθέτει το νέο ψηφιοποιημένο αρχείο μέσω του διαδικτύου.

Με την ψηφιοποίηση του Αρχείου του ΣΙΜΑΕ συμβάλουμε στην επίτευξη του στόχου του ΣΙΜΑΕ που είναι η **διατήρηση της ιστορικής μνήμης του Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-1959** και η μεταλαμπάδευση προς τις επόμενες γενιές.

Ταυτόχρονα διασώζουμε ιστορικά ντοκουμέντα τα οποία διαθέτουμε για χρήση στους σύγχρονους αλλά και μελλοντικούς ιστορικούς και ερευνητές.

Ομάδα Ψηφιοποίησης Αρχείο του ΣΙΜΑΕ

Φίλιππος Τσιμπόγλου - Γενική Εποπτεία

Μάριος Ζέρβας - Τεχνική και Οργανωτική Υποστήριξη

Ανδρέας Κ. Ανδρέου - Βιβλιοθηκονομική και Οργανωτική Υποστήριξη

Σύλβια Κουκουνίδου - Ψηφιοποίηση